

Motion till riksdagen 2007/08:K404

av **Berit Andnor m.fl. (s)**

Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 1 Rikets styrelse enligt uppställning:

Anslag	Regeringens förslag	Anslagsförändring
A 27:3 Stöd till radio- och kassettidningar	125 456	+700
A 32:1 Länsstyrelserna m.m.	2 372 268	+60 000
A 90:1 Kungliga hov- och slottsstaten	109 530	-5 000
A 90:5 Regeringskansliet m.m.	5 933 144	-600 000
Summa	10 937 016	- 544 300

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stödet till radio- och kassettidningar.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om länsstyrelsernas tillsynsverksamhet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hovstaten.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Regeringskansliets anslag.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om svenska beskickningar utomlands.
7. Riksdagen avslår regeringens förslag till mål för politikområdet Demokrati och regeringens förslag att upphäva nuvarande mål för politikområdet.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för en bred och folkligt förankrad EU-debatt.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tilläggsdirektiv till Grundlagsutredningen.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om synen på presstödet.

Fel! Okänt namn

Stöd till radio- och kassettidningar

Regeringen föreslår en neddragning av stödet till radio- och kassettidningar, men redovisar inga skäl för det. Detta skapar osäkerhet när regeringen samtidigt anger att det ska ske en översyn av stödet. Vi socialdemokrater vill behålla stödet på nuvarande nivå tills en eventuell översyn är avslutad.

Vi föreslår därför att anslag 27:3 Stöd till radio- och kassettidningar tillförs 0,7 miljoner kronor år 2008.

Tillsynsverksamheten på länsstyrelserna

Den socialdemokratiska regeringen tillförde extra resurser för utökad tillsynsverksamhet på länsstyrelserna. Dessa resurser tar nu den borgerliga regeringen bort. De senaste årens händelser har påtagligt visat behovet av en väl utbyggd och väl fungerande tillsynsverksamhet av t.ex. olika slag av institutioner för vård av barn och unga och familjehemmen. Övergrepp och myndighetsmisstag kan minskas genom att länsstyrelserna får inte bara ett tillsynsansvar utan också resurser att fullgöra det. Inte minst viktigt är det med en god kontroll av de verksamheter på detta område som bedrivs i privat regi med offentliga medel.

Vi föreslår därför att anslag 32:1 Länsstyrelserna m.m. tillförs 40 miljoner kronor år 2008.

Kungliga hov- och slottsstaten

Regeringen föreslår en ökning av anslaget till hovet för utökade säkerhetsåtgärder på slotten och för kronprinsessans officiella funktioner. I de andra nordiska monarkierna har den blivande statschefen en egen hovstat eller motsvarande ordning. Det bör gälla även i Sverige. Vi bifaller den anslagsökning som omfattar ökade säkerhetsåtgärder. Vi anser dock att finansieringen av kronprinsessans officiella funktioner ska lösas genom en egen hovstat inom ramen för dagens anslag.

Vi föreslår därför att anslag 90:1 Kungliga hov- och slottsstaten minskas med 5 miljoner kronor år 2008.

Regeringskansliet

Anslagssparandet för Regeringskansliet ligger på en hög nivå. Därför vill vi se en sänkning av anslaget så att det bättre motsvarar utgifterna. Sveriges ordförandeskap i EU 2009 ställer givetvis krav på ökade resurser, men den

nivå regeringen föreslår är i överkant i beaktande av vad det förra ordförandeskapet 2001 kostade Sverige. Det kommer inte heller att hållas lika många toppmöten i Sverige som förra gången.

Regeringen har aviserat en massiv nedläggning av svenska beskickningar utomlands. Detta står i skarp kontrast till att de borgerliga i opposition hade en målsättning att förstärka utlandsrepresentationen. Inte heller ser vi att flertalet neddragningar i Afrika ligger i linje med regeringens uttalade målsättning att sätta Afrika i fokus.

Vi socialdemokrater menar att det kan vara rimligt att lägga ned vissa representationer samtidigt som vi ser behovet av att andra kommer till, exempelvis i Minsk. Det vi hittills sett av konkreta förslag från regeringen innebär dock en kraftig neddragning av antalet ambassader. Vi kan inte i dagsläget se att det är möjligt att exempelvis lägga ned alla beskickningar runt södra Östersjön utan att det får stor negativ inverkan på redan väletablerade och viktiga relationer. Utrikesdepartementet behöver finna andra sätt att effektivisera sitt arbete och finna synergier mellan olika ansvarsområden än att dra ned på antalet utlandsrepresentationer.

Vi föreslår på grund av det ovan anförda att anslag 90:5 Regeringskansliet minskas med 600 miljoner kronor år 2008.

Demokratimålet

Regeringsformens inledande formulering om att ”All offentlig makt i Sverige utgår från folket” kan bäst förverkligas genom att ge väljarna mesta möjliga suveränitet. Socialdemokraternas demokratisyn står därför i kontrast till principer om maktindelning som inskränker väljarnas suveränitet och istället ger experter ett avgörande inflytande.

Men för socialdemokratin är demokratin inte bara en process, ett sätt att förbättra samhället. Demokratin är ett mål i sig, och ett uttryck för socialdemokraternas värdering om alla människors lika värde. Alla ska ha rätt till inflytande över samhällsutvecklingen på jämlika villkor.

Men demokrati innebär inte bara rättigheter. Ytterst vilar demokratin på människors vilja att tillsammans med andra delta i den demokratiska processen, i beslutande församlingar, i organisationer och folkrörelser. Utan människor som känner och tar ett praktiskt ansvar för den demokratiska samhällsutvecklingen är demokratin hotad.

En välfärdspolitik som omfattar alla människor och som utjämnar sociala och ekonomiska skillnader främjar demokratin genom att minska utanförskap och öka sammanhållningen i samhället. Inga människor ska behöva känna att de är maktlösa. Utanförskap och maktlöshet är ett hot mot demokratin och måste brytas. Därför är det viktigt med insatser som på olika sätt gör att möjligheterna att påverka politiska beslut blir mer jämlika.

Demokratin bärs upp av medborgare med en demokratisk grundsyn. Våra grundläggande uppfattningar och förhållningssätt grundläggs tidigt. Demokratin kräver också demokratiska samtal. Friheten och mångfalden i åsikts-

Fel! Okänt namn på

bildningen måste hela tiden värnas och utvecklas i takt med att nya vägar för kommunikation växer fram samtidigt som gamla minskar i betydelse. Fria och självständiga medier är nödvändiga för att upprätthålla mångfald i nyhetsförmedling, opinionsbildning och granskning av makten.

För att stärka demokratin är det också nödvändigt att utveckla de demokratiska beslutsprocesserna. De demokratiska institutionerna måste ges kraft och verktyg att föra samhällsutvecklingen i den riktning som medborgarna vill se. Medborgarna måste i sin tur ha goda möjligheter till insyn, delaktighet och inflytande. De ansvariga ska kunna ställas till svars.

Stödet för demokratin som styrelseform avgörs ytterst av om demokratin klarar av att leva upp till de krav som medborgarna ställer, på delaktighet men också på effektivitet och förmåga att leverera förändring och förbättring.

”All offentlig makt i Sverige utgår från folket.” Så inleds regeringsformen. Varje medborgares röst ska räknas lika och den offentliga maktutövningen ska vara styrd av medborgarnas vilja, så som den kommer till uttryck genom deltagande i demokratins institutioner. Det är medborgaren – inte kapitalägaren, experten eller särintresset – som ska ha det avgörande inflytandet över den offentliga makten.

Den svenska grundlagen bygger på representativ demokrati som har många förtjänster. Möjligheten att utkräva ansvar är en viktig egenskap. Ett tydligt ansvar gör det lättare för den enskilde att ta ställning och välja. Den representativa demokratin ger goda möjligheter att göra det tydligt vem som ansvarar för fattade beslut.

Den representativa demokratin ger möjlighet till påverkan också för den som inte har tid eller kraft att själv engagera sig. Genom de allmänna valen har alla medborgare möjlighet att påverka politikens utformning. Varje röst räknas lika oavsett förmåga att på andra sätt göra sig hörd. Därför är ett högt valdeltagande ett mål i sig. Ju högre valdeltagandet är desto större legitimitet får valutslaget. Detta får klara återverkningar på mandatet för de valda liksom engagemanget i politiken mellan valen.

Demokratin förutsätter engagerade medborgare. Ett politiskt engagemang tar alltid sin början någonstans och har ett demokratiskt egenvärde vare sig engagemanget handlar om det egna barnets skola, en rättvisare värld eller en bättre arbetsmiljö. Det är därför viktigt att den representativa demokratin tillvaratar det engagemang som finns hos medborgarna, också det som kommer till uttryck utanför de traditionella partipolitiska kanalerna. Det får dock inte ske på ett sådant sätt att de som är röst- eller resursstarka får ett större inflytande på bekostnad av andra grupper eller medborgare. Det skulle innebära att principen om att varje röst ska räknas lika åsidosätts.

Den representativa demokratin bör stärkas. Det bör ske genom att de traditionella kanalerna till inflytande värnas. Att uppmuntra engagemang också vid sidan av den representativa demokratin innebär ingen motsättning. Allt engagemang har ett egenvärde och ska uppmuntras. Att öppna för inflytande via folkrörelser och nätverk vid sidan av den representativa demokratins formella institutioner kräver dock försiktighet så att inte principen om att allas röst ska räknas lika åsidosätts. Alternativa kanaler för insyn och inflytande får heller inte medverka till otydlighet om vem som bär ansvar för politiska be-

Fel! Okänt namn på

slut. Utgångspunkten för prövning av förändringar i dagens system måste istället vara att de kan bidra till att stärka den representativa demokratin, dels genom att öka förståelsen och legitimiteten för dess spelregler, och dels genom att bredda basen för partiernas rekrytering till olika förtroendeuppdrag. Antalet förtroendevalda bör öka.

Riksdagen bör därför avvisa förslaget till förändringar i demokratimålet. Det bör även fortsättningsvis lyda:

Det övergripande målet för politikområdet Demokrati är att folkstyrelsen ska värnas och fördjupas.

För att nå dit krävs

- ? ett ökat valdeltagande i samtliga nationella val samt valet till Europaparlamentet,
- ? att fler människor ska inneha någon form av politiskt förtroendeuppdrag på kommunal nivå och att antalet personer som någon gång i livet innehaft ett sådant förtroendeuppdrag ska öka,
- ? att möjligheterna att delta i och påverka den politiska processen ska bli bättre och att andelen som deltar ska öka,
- ? ett säkerställande av full respekt för de mänskliga rättigheterna i Sverige.

EU-debatt

I samband med förra årets budgetbehandling lades Kommittén för EU-debatt ned samtidigt som anslaget den disponerade för att stimulera debatt och upplysningsverksamhet kring EU-frågor i folkrörelseregi togs bort, utan att det ersattes av något annat. Det är en väldigt viktig uppgift som kommittén har kunnat utföra genom att ge bidrag till lokalt föreningsliv, organisationer och skolor för att ordna debatter och olika typer av aktiviteter för att just stimulera debatten lokalt.

Enbart från juli till september 2006 hölls ett femtiotal seminarier runtom i landet med stöd från kommittén. Det har genomförts 1 700 aktiviteter om EU under den tid som kommittén har funnits och 450 projekt, och 10 600 elever har berörts. Att denna möjlighet att stimulera debatten nu saknas är därför djupt beklagligt.

Borttagandet kan också ses i ljuset av andra förslag som regeringen lägger fram. Regeringskansliet ska utökas med sammanlagt 1,1 miljarder kronor för att klara av de åtaganden Sverige har som ordförandeland för EU. Samtidigt är stödet för folkligt initierad debatt på 15 miljoner kronor helt borttaget. Kontrasten är slående.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på hur en bred och folkligt förankrad EU-debatt bäst kan stimuleras.

Fel! Okänt namn

Grundlagsskydda offentlig egendom

I våras bemyndigade riksdagen regeringen att utförsälja sex statliga företag. Värden på uppemot 200 miljarder kronor ska därmed säljas. Med utförsäljningen av Vin&Sprit berörs tusentals arbetsplatser. När det statliga bostadskreditföretaget SBAB säljs, kommer ränteläget för miljontals låntagare på sikt att kunna påverkas.

Vi socialdemokrater avvisar bestämt utförsäljningen, och vi har hårt kritiserat regeringen för att den inte brytt sig om att utreda konsekvenserna. Men det är inte bara vi som reagerat. Vi fick medhåll av självaste riksrevisorn Lennart Grufberg, som den 25 maj 2007, före riksdagens bemyndigande, presenterade en mycket kritisk revisionsrapport om de föreslagna utförsäljningarna. Riksrevisorn skrader inte orden:

Riksrevisionens bedömning är att beredningen av ärendet inte uppfyller regeringsformens beredningskrav, bl.a. eftersom regeringen inte inhämtat synpunkter från myndigheter med expertkunskap. (...) Riksrevisionen konstaterar att den begränsade analys som regeringen har gjort inte har baserats på kunskap från t ex myndigheter, och att den inte har omfattat relevanta områden för respektive bolag och de marknader de verkar på. Riksrevisionens bedömning är att det underlag regeringen har tagit fram inför riksdagens beslut, därmed inte är ett tillräckligt heltäckande underlag för bedömningen av förutsättningen för försäljning.

I klartext betyder det att riksrevisorn anser att regeringen bryter mot grundlagen genom att komma med ett så dåligt berett förslag, och det gör att riksdagen inte riktigt kan analysera och förstå konsekvenserna av sitt eget beslut.

Vi socialdemokrater försökte på flera olika sätt få frågan om bemyndigandet uppskjutet för att kunna granska det mycket allvarliga och fullständigt unika utlåtandet från riksrevisorn innan beslutet fattades. Regeringen och den borgerliga riksdagsmajoriteten valde dock att bortse från kritiken och genomdriva förslaget. Granskningen skulle enligt deras mening ske i efterhand. Men att genomföra en granskning i efterhand, då försäljningarna redan har genomförts anser vi vara ett helt otillfredsställande sätt att hantera kritik från Riksrevisionen på. Till detta kommer att Riksrevisionens styrelse, också med borgerlig majoritet, under hösten ställt sig bakom den skarpa kritiken från riksrevisorn.

Läget är nu sådant att det av 178 ledamöter i riksdagen fattade beslutet om bemyndigande, ett beslut som berör tusentals arbetstillfällen och värden för flera hundra miljarder, antagligen strider mot grundlagen och som när det verkställts är oåterkalleligt. Mot de 178 står 171 ledamöter som helt saknar inflytande och rättigheter i sammanhanget.

Det bör därför till Grundlagsutredningen ges ett tilläggsdirektiv om att utreda ett grundlagsskydd för offentlig egendom, så att inte tillfälliga majoriteter så lättvindigt kan göra sig av med våra gemensamma tillgångar. Det skulle t.ex. kunna ske med särskilda röstregler om kvalificerad majoritet vid sådana beslut, eller med särskilt högt ställda beredningskrav i sådana ärenden.

Presstöd

Det finns idag i Sverige en tidningstradition att vara stolt över. Många svenskar får nyheter, deltar i debatter och håller sig informerade om samhällslivet i stort via sin dagstidning. Därför är det viktigt att värna det fria ordets möjligheter att nå ut. Hela Tidnings-Sverige ska leva och det går inte att överlåta till enbart marknadskrafterna att se till att det blir så.

Den svenska dagspressen är en av de mest livaktiga och spridda om man jämför oss med resten av Europa. Sverige är inom EU, tillsammans med Finland, helt i en klass för sig när det gäller läsning av dagstidningar. En starkt bidragande orsak till detta är det svenska systemet för presstöd. Stödet är utformat på ett så smart sätt att det bidrar till att låta de s.k. andratidningarna överleva, utan att stödet i sig hotar förstetidningarnas existens. Andratidningar kallas de som verkar på orter i skuggan av en dominerande tidning.

Utän presstödet kommer samtliga svenska andratidningar att tvingas lägga ned. Detta konstaterande gjorde professor Karl-Erik Gustafsson i en analys i våras gjord på uppdrag av Kulturdepartementet. Det innebär att femton röster tystnar i Press-Sverige. Kvar blir bara de stora och starka koncernernas tidningar. Den journalistiska mångfalden och konkurrensen mellan tidningarna om läsarnas gunst ersätts då med en enfald där annonsörernas vilja väger allt tyngre och överskuggar läsarnas.

Så vill vi socialdemokrater inte ha det. I det läge som nu uppkommit där EU-kommissionen av den borgerliga regeringen tillåtit blanda sig i det svenska presstödssystemet finns all anledning att vara orolig. Det är därför av yttersta vikt att regeringen med bestämdhet och kraft står upp för det presstöd vi har beslutat om över blockgränserna och inte accepterar en från EU dikterad utvattning av systemet som äventyrar den mångfald i svensk press som vi socialdemokrater vill fortsätta värna.

Stockholm den 5 oktober 2007

Berit Andnor (s)

Morgan Johansson (s)

Helene Petersson i Stockaryd (s)

Phia Andersson (s)

Jan Björkman (s)

Yilmaz Kerimo (s)

Billy Gustafsson (s)

Sinikka Bohlin (s)